



Dit jaar 2020 is het 75 jaar geleden dat Enschede bevrijd werd van de Duitse bezetter. De stichting Cultureel Erfgoed Enschede wil aan dit herdenkingsjaar bijzondere aandacht schenken. In een aantal publicaties willen wij u informeren over wat zich in de oorlogsjaren heeft afgespeeld in Rijks en gemeentelijke monumenten in Enschede. Het zijn bijzondere verhalen geworden die soms ons voorstellingsvermogen te boven gaat maar zeer de moeite waard zijn om er kennis van te nemen. Wij willen monumenteigenaars en personen die aan deze publicaties hebben meegewerkt hierbij bedanken voor hun medewerking aan deze serie publicaties.

In deze publicatie het verhaal van het **Werhmachttheim Parkseite aan de M.H. Tromplaan**.



Villa Menko - Edersheim.

De geschiedenis.

De oorspronkelijke opdrachtgever van de villa was de van joods oorsprong Miljan Isidoor Menko hij was textielabrikant en getrouwd met Bertha Edersheim uit Den Haag. Ze hadden vier kinderen: Niels, Ernst, Henriette en Arthur.



Sig en Emmy Menko 1948

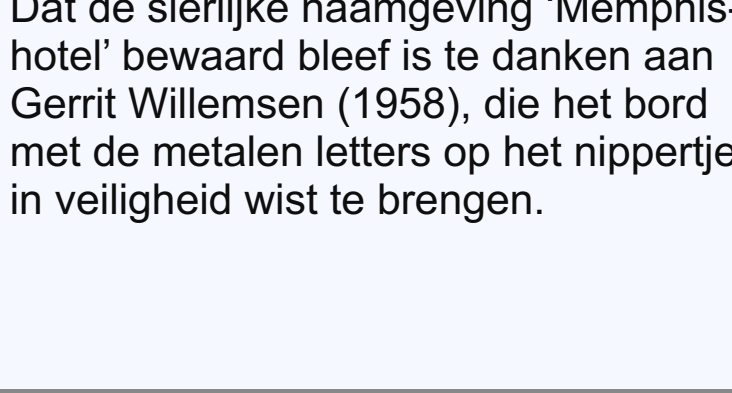
Miljan was de zoon van de joodse textielabrikant Nathan Jacob Menko. Nathan en zijn oudere broer Salomon Jacob Menko begonnen eind 19e eeuw met de handel in katoenafval. Dit liep voorspoedig en gaandeweg namen ze fabrieken over van andere textielabrikanten. Later richtten ze ieder een eigen firma op: zo ontstonden de firma's N.J. Menko en S.J Menko.

In 1922 kocht Miljan deze kavels en aangrenzend terrein, zodat er een kavel van ongeveer 10.000 m² ontstond. Op dit kavel moest een moderne flamboyante en ruime woning komen voor Miljan en zijn gezin. De villa werd ontworpen door architect Karel de Bazel (1869-1923) in 1914. Het ontwerp werd pas negen jaar later, kort na zijn overlijden, postuum uitgevoerd onder leiding van A.P. Smits.

Nathan had zes kinderen waaronder vier zoons. Miljans oudste broer Julius woonde al aan de Parkweg voordat het uitbreidingsplan Stadsmaten werd uitgevoerd.

Meer informatie over de villa Menko Edersheim, klik [HIER](#)

Zijn jongere broers Sig en Alfred bouwden rond 1915 woonhuizen aan de nieuwe Rembrandtlaan, naast het Volkspark, lagen enkele schegvormige kavels die vanwege de ongunstige vorm lange tijd onverkoopt bleven



Dat de sierlijke naamgeving 'Memphis-hotel' bewaard bleef is te danken aan Gerrit Willemsen (1958), die het bord met de metalen letters op het nippertje in veiligheid wist te brengen.



De tweede wereldoorlog.

Het Werhmachttheim Parkseite, gelegen aan in de Stadsweide, aan de M.H. Tromplaan 55 was in de tweede wereldoorlog voor de Duitse bezetter een geliefd etablissement. Het was een militair ontspanningshuis en geschikt om grote groepen te ontvangen.

De villa werd in 1923 naar een ontwerp van K.P.C. de Bazel ontworpen en gebouwd en was eigendom van de familie Menko bestaande uit Sig en Emmy Menko en hun drie dochters. De rijke textielbaron moest echter zijn woning op 13 mei 1941 verlaten. De villa werd gevorderd en vervolgens beschikbaar gesteld aan het Duitse leger.

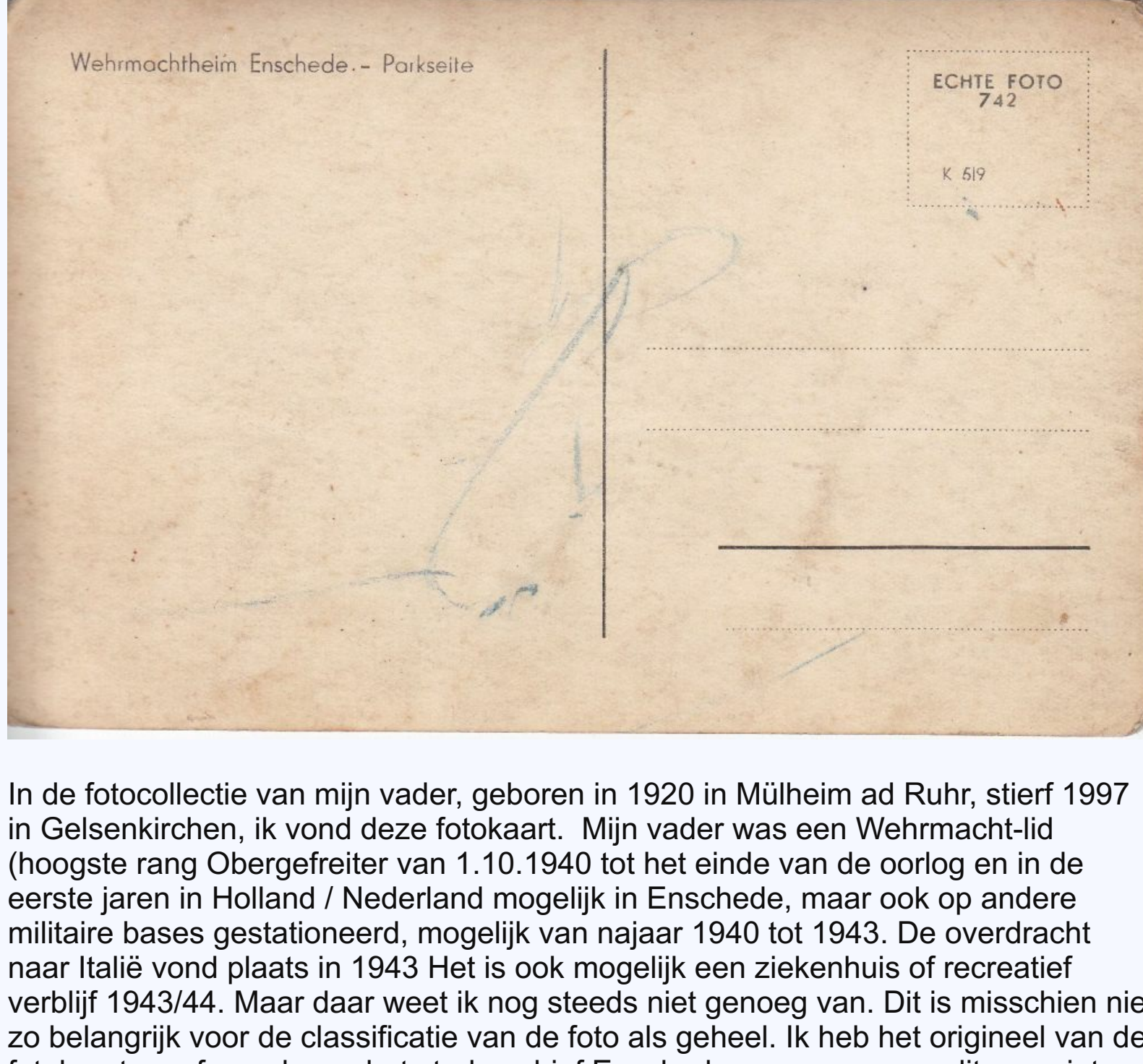
Het schitterende interieur onderging een drastische metamorfose en de prachtige olieverf schilderijen moesten plaats maken voor pompeuze portretten van de grote leiders van het Duitse rijk. In het wit geklede serveersters brachten de bezoekers drankjes, die echter wel meteen afgerekend moesten worden. Er werden zelfs ansichtkaarten van de villa verkocht. Tot maart 1945 was de villa in gebruik bij het Duitse leger. Na de tweede wereldoorlog werd hotel Memphis hier gevestigd.



Het was voor de Duitse militairen aangenaam verpozen in de riante villa aan de M.H. Tromplaan



De centrale hal van de villa heeft als kantoorpand nog altijd een exclusieve uitstraling. (2019)



In de fotocollectie van mijn vader, geboren in 1920 in Mülheim ad Ruhr, stierf 1997 in Gelsenkirchen, ik vind deze fotokaart. Mijn vader was een Wehrmacht-lid (hoogste rang Obergefreiter van 1.10.1940 tot het einde van de oorlog en in de eerste jaren in Holland / Nederland mogelijk in Enschede, maar ook op andere militaire bases gestationeerd, mogelijk van najaar 1940 tot 1943. De overdracht naar Italië vond plaats in 1943 Het is ook mogelijk een ziekenhuis of recreatief verblijf 1943/44. Maar daar weet ik nog steeds niet genoeg van. Dit is misschien niet zo belangrijk voor de classificatie van de foto als geheel. Ik heb het origineel van de fotokaart na afspraak aan het stadsarchief Enschede gegeven, waar dit nog niet bekend was. Groeten uit Berlijn! (zoon van een Duitse officier die in Enschede gelegerd was tijdens de oorlog)



UFFZ Erhard Bruhnke In de tuin van de Werhmachttheim Enschede en geflankeerd door twee serveersters.

Het Werhmachttheim Parkseite had bij de Duitse militaire staf een goede naam. Er werden bijeenkomsten georganiseerd voor grote groepen en individuele officieren konden er even de "zinnen"verzetten.

Foto onder de huidige tuin met kantoorvilla 2019



Na de tweede wereldoorlog is het pand in gebruik genomen als hotel. Het Memphis hotel had ik Enschede een uitstekende reputatie maar in 1995 werd het hotel gesloten en heeft zich hier de Ingenieurs Architecten Associatie gevestigd. De villa werd hiervoor grondig gerestaureerd en bij het vervangen van de wandbekleding in een van de kamers werd er volgens ir. Bart van den Bos (destijds maatschaphouder van de I.A.A.) een partij bestek gevonden. Het is zeer aannemelijk dat de familie Menko kort nadat ze horen hadden gekregen de villa te moeten verlaten het bestek en mogelijk nog andere kostbaarheden hebben verstoppt in de villa. Dat de sierlijke naamgeving 'Memphis-hotel' bewaard bleef is te danken aan Gerrit Willemsen (1958), die het bord met de metalen letters op het nippertje in veiligheid wist te brengen.



Enschede Jun. 1941

Voor de Duitse militairen die vaak een meerdaags bezoek brachten aan het Werhmachttheim Parkseite in Enschede was het een toeristisch uitje. De bovenstaande foto is in juni 1941 door een van de Duitse militairen gemaakt in de Korte Hengelosestraat.

Meer informatie en foto's van de Menko Edersheim villa, klik [HIER](#)

Bronnen:
 - Gemeente archief Eschede.
 - Dagblad TC Tubantia.
 - Architectuur Centrum.
 - ir. Bart van den Bos.
 -Auteur: John Nijhuis.

COLOFON

Deze publicatie is een uitgave van de Stichting Cultureel Erfgoed Enschede.

Redactieadres:
 Stichting Cultureel Erfgoed Enschede
 info@cultureelerfgoedenschede.nl

Disclaimer
 Deze publicatie is met de grootst mogelijke zorg samengesteld. Toch kan het voorkomen dat de in deze publicatie verzamelde informatie onvolledig of mogelijk op onderdelen onjuist is. De verschillende bronnen die wij voor deze publicatie hebben geraadpleegd zijn soms ook op onderdelen voor wat betreft tijd, plaats en aantallen met elkaar in tegenspraak. De stichting cultureel erfgoed Enschede is als zodanig niet aansprakelijk en/of verantwoordelijk voor de inhoud van deze publicatie.
 In de publicatie is fotomateriaal opgenomen waarvan wij soms de auteursrechten niet hebben kunnen achterhalen. Wanneer u meent de auteursgerechtigde te zijn van beeldmateriaal dan verzoeken wij u hierover contact met ons op te nemen. info@cultureelerfgoedenschede.nl